

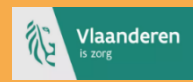
Gezonde publieke ruimte

An Verdeyen (Gezond Leven)

26/09/2019 – www.gezondepubliekeruimte.be

VLAAMS INSTITUUT

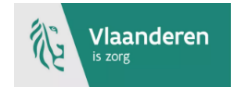
GEZOND LEVEN

Wie zijn wij?

Gestart met verschillende partners...

Belang publieke ruimte

Aandacht voor publieke ruimte onstond uit noodzaak aan meer gezondheid

En ook vandaag nog

VLAAMS-BRABANT & BRUSSEL

"Tot 80 procent minder
stikstofdioxide en dieselroet in
Brusselse lucht op deze Autoloze
Zonen"

Joris Truyts
20/02/2019 10:20

9/08/2019 10:39:00

30.000 handtekeningen
voor meer bomen in
steden en dorpen

Nieuws > Binnenland BOS+
herhaalt zijn oproep aan de
Vlaamse regering om werk te
maken van zes miljoen bijkomende
bomen in stads- en dorpske...

23/08/2019 3:25:00

dS + Op zoek naar stilte in
Vlaanderen

Krant > Binnenland Het zijn harde
tijden voor stiltezoekers. Wie zich
stoort aan geluid of lijdt onder
lawaai, moet goed zoeken om een
rust...

9/07/2019 14:00:00

Zeebrugge richt nu ook rookvrije strandzone op

Nieuws > Life & Style De stad Brugge heeft besloten om op het strand van Zeebrugge een rookvrije zone op te richten. Het zou gaan om het gebie...

Minder overlast in Hemelrijk één jaar na oprichting taskforce

Claudia Van den Houte | 16 september 2019 | 19u34

DEEL

LEZEN

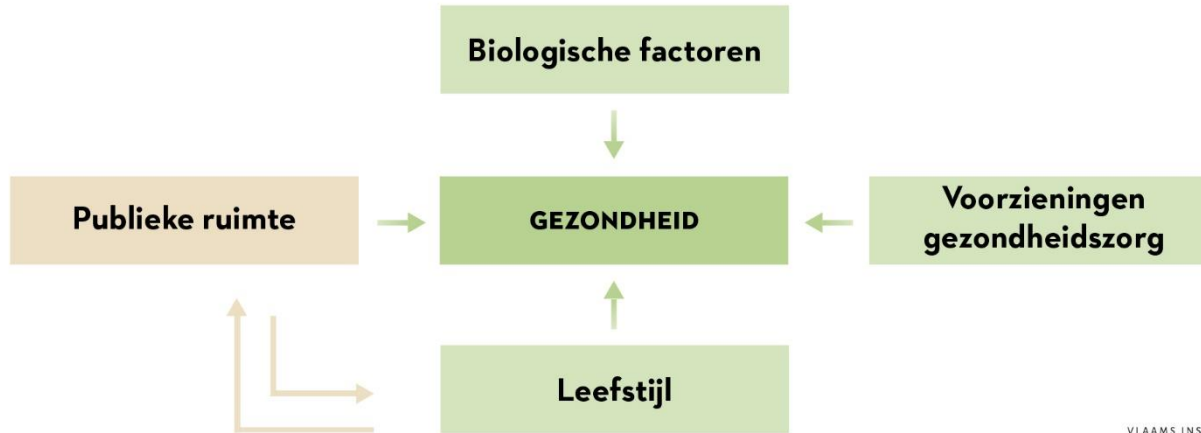

**Ruimtelijke ordening, gezondheid en mobiliteit
onlosmakelijk verbonden**

Publieke ruimte als determinant voor gezondheid en gezond gedrag

MODEL VAN LALONDE (1974)

Publieke ruimte als determinant voor gezondheid

De directe invloed van de publieke ruimte op gezondheid

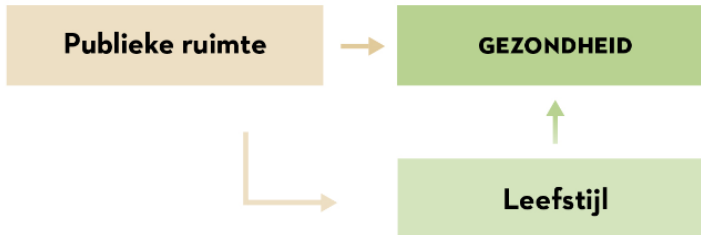
Publieke ruimte

GEZONDHEID

Publieke ruimte als determinant voor gezond gedrag

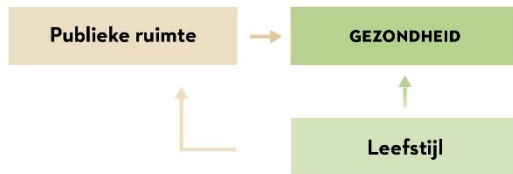
De indirecte invloed van publieke ruimte op gezondheid

Gedrag als determinant voor een gezonde publieke ruimte

De indirecte invloed van gedrag op gezondheid

CPF
cycling promotion fund

Meervoudige gezondheidswinst

De publieke ruimte kan gezondheid beschermen en gezondheid bevorderen

▶ Gezondheid beschermen via...

- Gezonde lucht
- Geen geluidshinder
- Geen passief roken
- Niet te warm
- Geen ongevallen

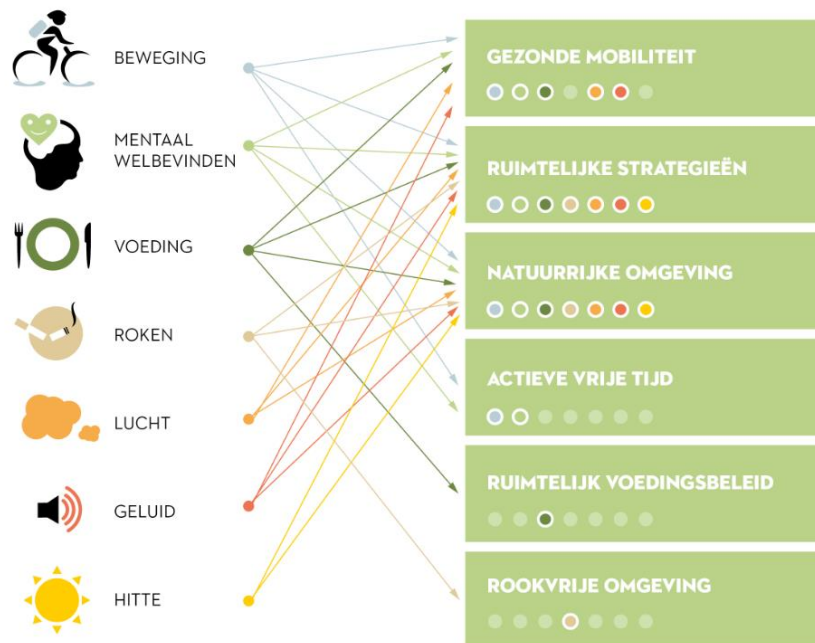
▶ Gezondheid bevorderen via gezond gedrag zoals...

- Beweging
- Voeding
- Mentaal welbevinden
- Stoppen met roken
- Verkoeling opzoeken
- Sociale gezondheid bevorderen

→ integrale gezondheidsbril

Health in all policies

→ integraal gezondheidsbeleid

Preventie

tot **75%**

van de totale gezondheidszorguitgave in Westerse landen gaat naar chronische aandoeningen (hart- en vaatziekten, kanker, diabetes en ademhalingsproblemen)

TERWIJL

70 tot 90%

van deze chronische aandoeningen is te vermijden door te kiezen voor een gezonde levensstijl

Ziektelast door leefstijlfactoren

Risicofactor	Gemiddeld aantal DALYs per jaar in Vlaanderen!	Gemiddeld aantal verloren gezonde levensjaren op een heel leven per inwoner
Roken	144687	1,9
Overgewicht & Obesitas	94750	1,3
Fijn stof	79000	1,1
Fysieke inactiviteit	54134	0,7
Hypertensie	53690	0,7
Verkeersongevallen*	36476	0,5
Hypercholesterolemie	27930	0,4
Overmatig alcohol gebruik	10113	0,1
Omgevingstabaksrook	6600	0,1
Tuberculose	<1000	<0,01
Hepatitis B	<1000	<0,01

! Op basis van enkel gekende dosis-respons curves, beschikbare incidentie/prevalentie data. Aannames per risicofactor worden beschreven in de tekst.

*: Vlaanderen en Brussel

Gezonde Gemeente

Foto: Vlaams Instituut Gezond Leven

**Stad profileert zich als
Gezonde Gemeente: “De
gezonde keuze ook de
gemakkelijkste maken”**

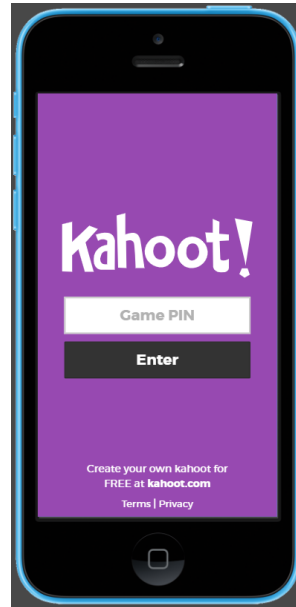
Relatie gezondheid en publieke ruimte

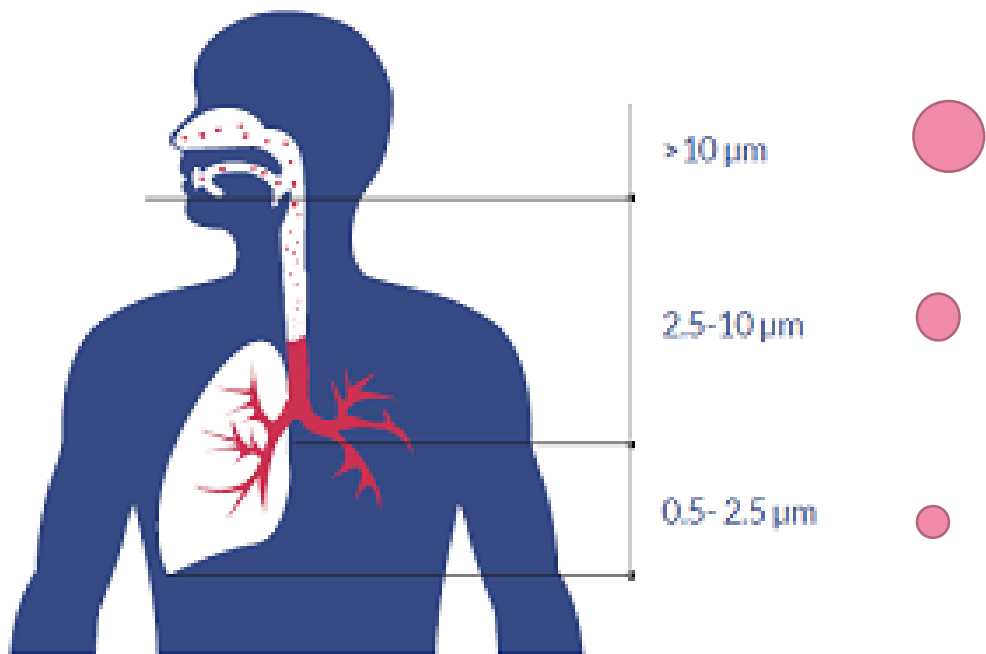
Luchtverontreiniging

Quiz!

Surf naar Kahoot.it

Luchtverontreiniging en gezondheid

Korte termijn	Lange termijn
Verergering astma en COPD	Beroerte
Hoesten, kortademig, piepende ademhaling	Hart- en vaatziekten Kanker
	Longaandoenin gen
<i>Verhoogde ziekenhuisopna mes</i>	<i>Vervroegde sterfte</i>

Luchtverontreiniging

In België hebben een kwart van de kinderen met astma de ziekte te danken aan de uitstoot door het verkeer

Luchtverontreiniging

Nabij een drukke verkeersader daalt de gemiddelde levensverwachting met 2,5 jaar.

14% van de mensen met een baan wonen in buurten waar de luchtvervuiling hoog is, terwijl dit het geval is bij 27% van de werkzoekenden, wat bijna het dubbele is...

Luchtkwaliteit

Bron en blootstelling

BELANGRIJKSTE BRONNEN VAN UITSTOOT

57%

HUISHOUDENS

21%

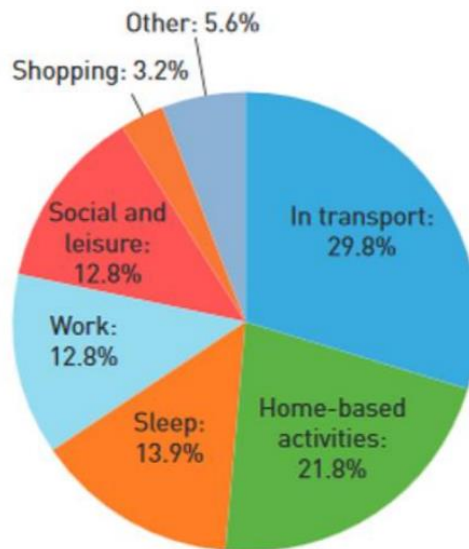

VERKEER

15%

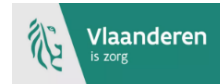

INDUSTRIE

Blootstelling aan
luchtvervuiling
op een werkdag

Luchtverontreiniging

[Home](#) [Het onderzoek](#) [Wat u moet weten](#) [Wat kan u doen?](#) [Vragen?](#) [Kostenplaatje](#)

Het grootste burgeronderzoek naar
luchtkwaliteit ooit.

20.000 Vlamingen hebben in mei 2018 de luchtkwaliteit gemeten.

[Bekijk de kaart met de resultaten >](#)

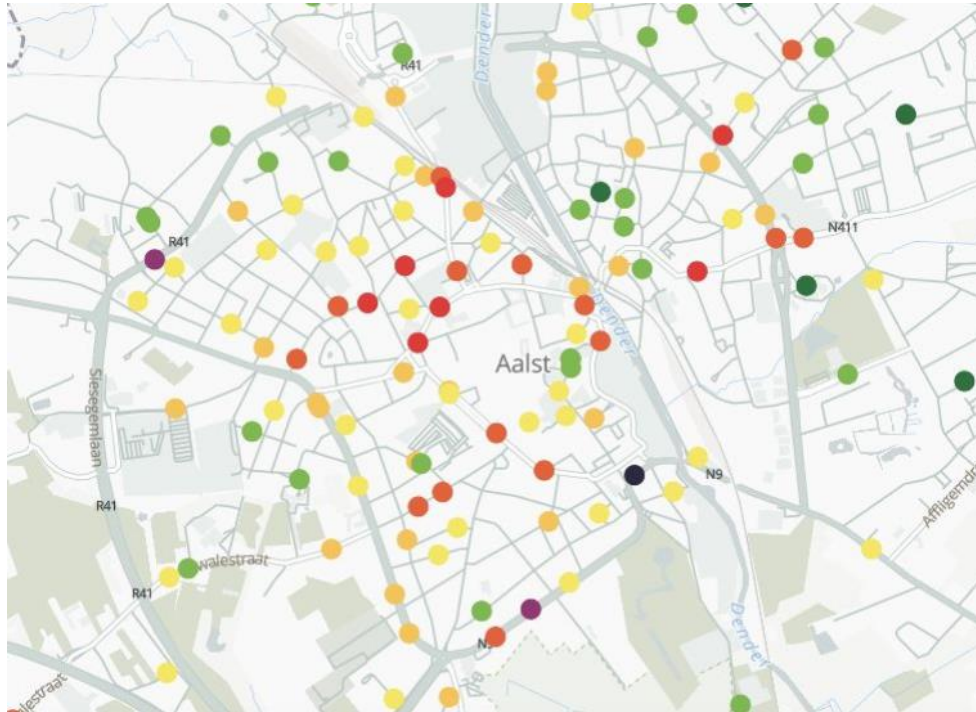
Wat u moet weten over
luchtkwaliteit

Wat u kan doen om de
luchtkwaliteit te verbeteren

Het onderzoek in een video van 3
minuten.

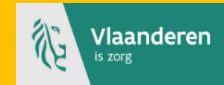

Curieuzeneuze Aalst

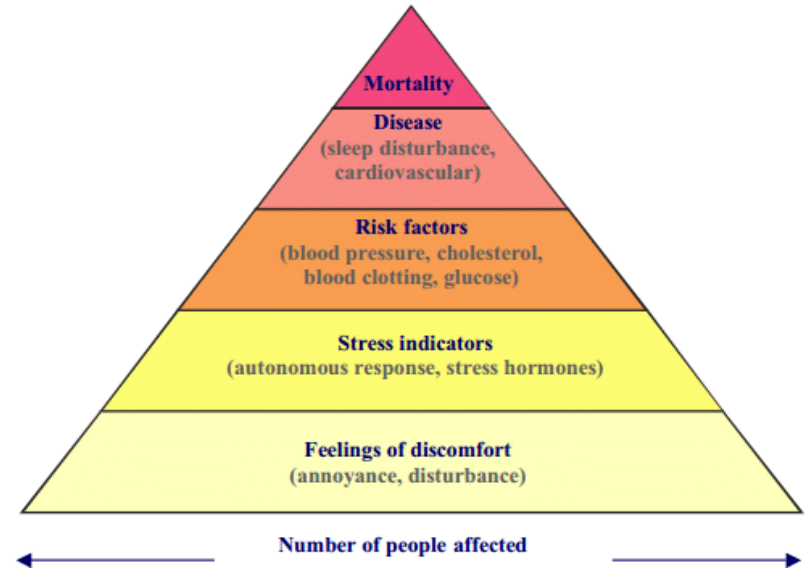
NO₂ - CONCENTRATIE (µg/m³)

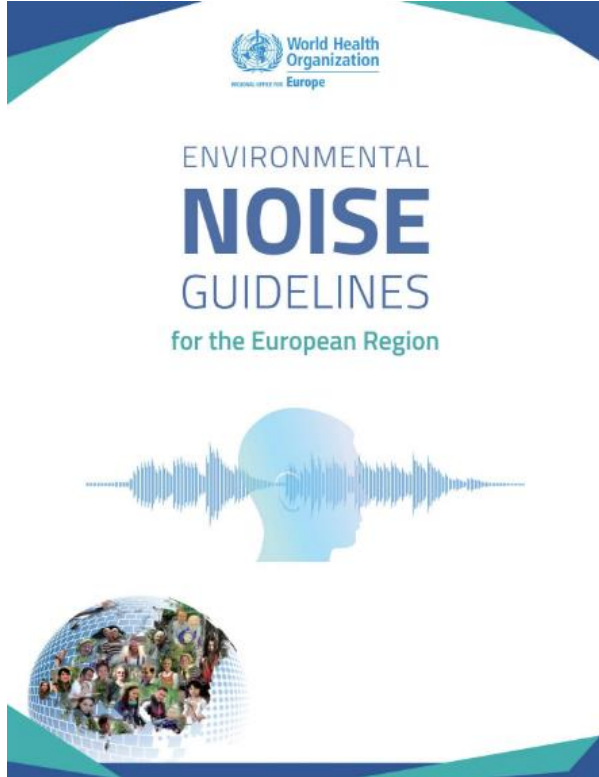
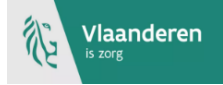

Geluidshinder

Geluidshinder

WHO

To protect health

WHO/EUROPE NOISE GUIDELINES

recommend reducing noise levels below:

53 dB (45 dB for night)

54 dB (44 dB for night)

45 dB (40 dB for night)

45 dB

70 dB
(as a yearly average from all leisure noise sources)

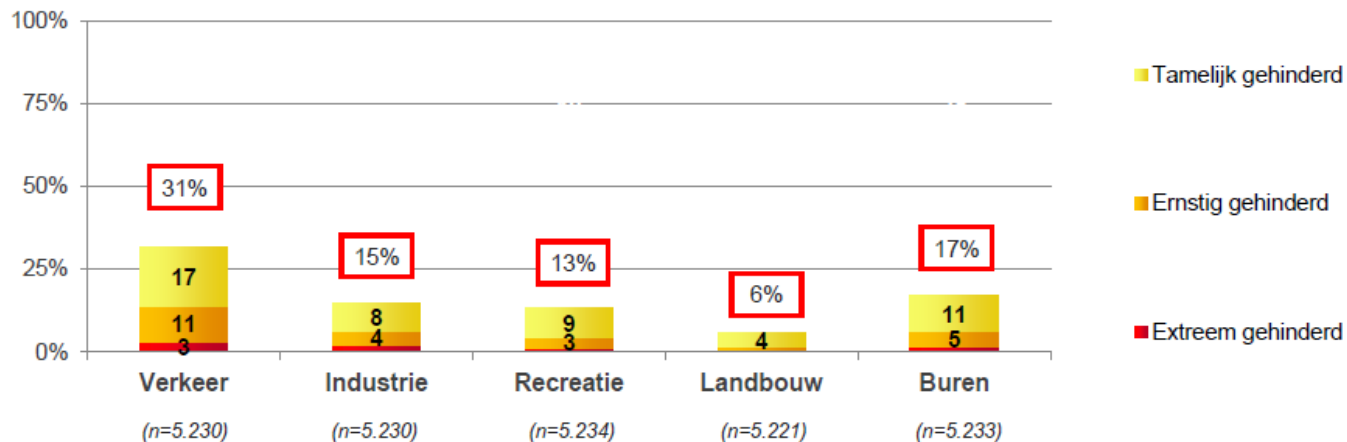

World Health Organization
REGIONAL OFFICE FOR Europe

Geluidshinder

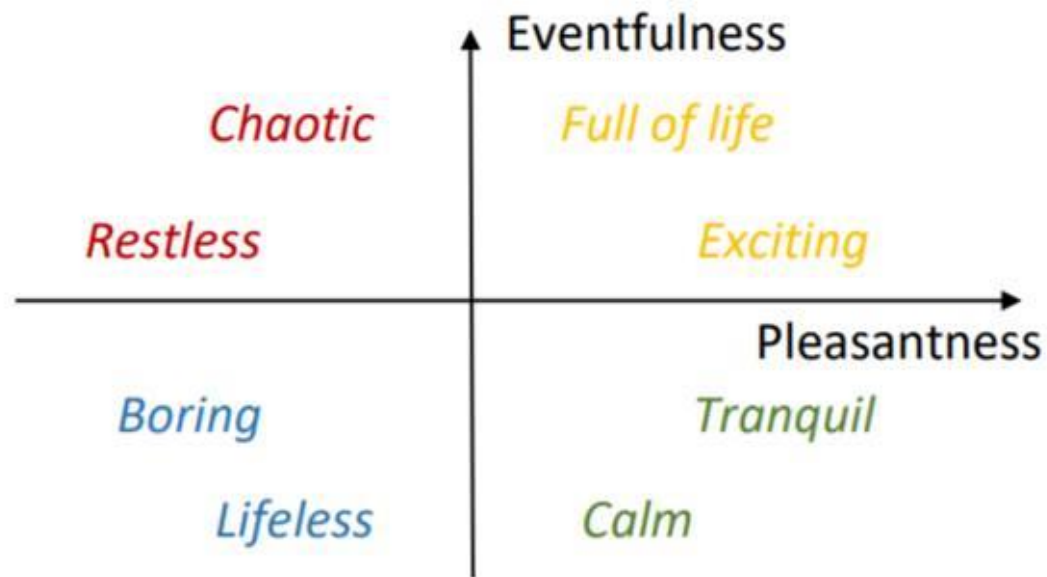
Hinder door geluid van:

Valide basis 5.234

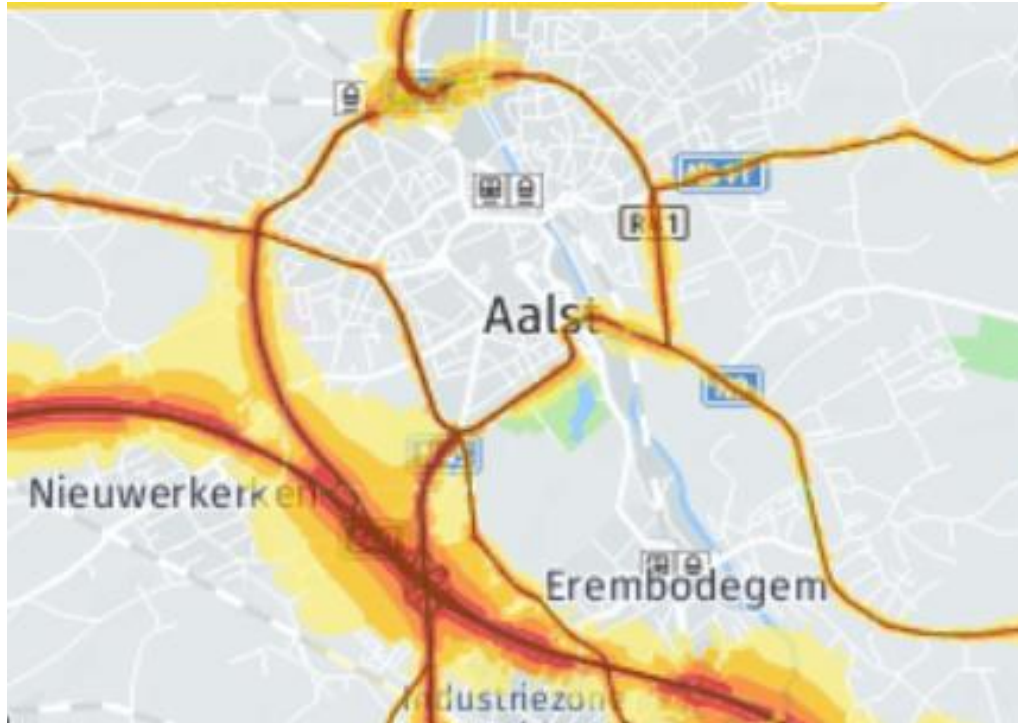
Eigenschappen geluidsomgeving

dB $\neq$ horen

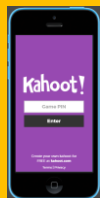
Geluidsbelastingskaart belangrijke wegen

Lden

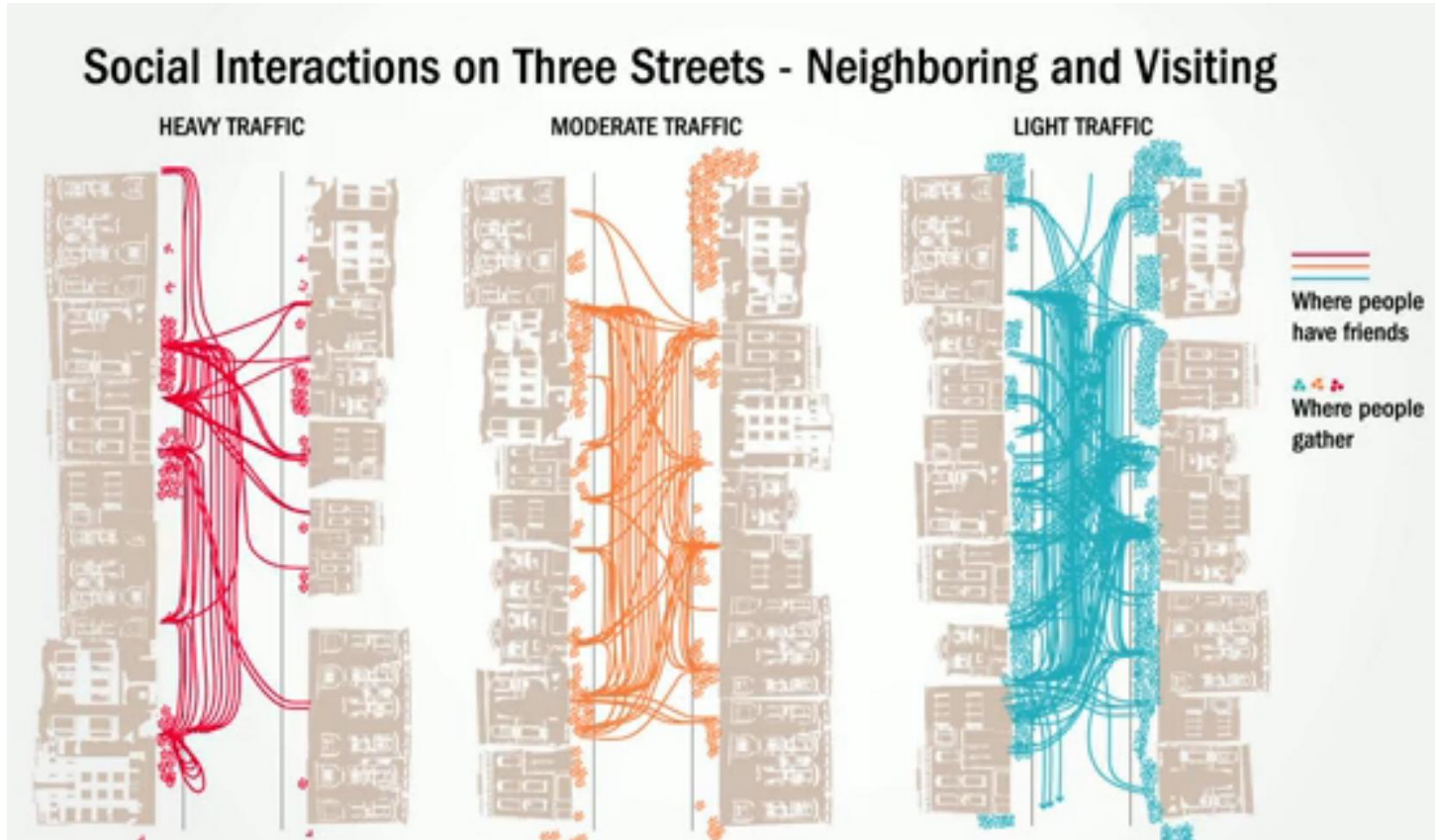

Mentaal welbevinden

Mentaal welbevinden

- Een goed onderhouden en doordachte ‘groenere’ straat zorgt voor
  - Een hoger veiligheidsgevoel
  - Meer sociale interactie
  - Meer ‘eigenaarschap’ en gemeenschapsgevoel
  - Meer actieve beweging
  - Betere luchtkwaliteit
  - Minder geluidsoverlast

Beweging

Beweging

VOORDELEN VAN BEWEGEN

KLEUTERS   **KINDEREN**   **JONGEREN**

Sterkere ontwikkeling hersenen

Gezonde groei en ontwikkeling

Gezond gewicht

Versterkt spieren en botten

Betere sociale vaardigheden en interactie met anderen

Meer zelfvertrouwen en onafhankelijkheid

Minder luchtvervuiling

Verbetert evenwicht, coördinatie en motoriek

Betere aanpak van stress en angst

Plezier met vrienden

Op volwassen leeftijd minder kans op Diabetes type 2, Hart- en vaatziekten

Betere concentratie

Betere schoolresultaten

© Vlaams Instituut Gezond Leven, 2017. gezondleven.be

VOORDELEN VAN BEWEGEN

VOLWASSENEN   **OUDEREN**

Betere concentratie en productiviteit

Betere cholesterol

Gezond gewicht

Minder kans op Diabetes type 2, Osteoporose, Hart- en vaatziekten, Darm- en borstkanker

AUW! Minder pijn

Betere bloeddruk

Minder rugpijn

Minder spier- en gewrichtsklachten

Minder valincidenten

Versterkt spieren en botten

Langer zelfstandig & kwaliteitsvol leven

Minder luchtvervuiling

© Vlaams Instituut Gezond Leven, 2017. gezondleven.be

Obesitas

- ▶ Vlaanderen: In Vlaanderen zijn overgewicht en obesitas op jonge leeftijd een groeiend probleem dat intussen 1 op de 5 kinderen treft.

Wandelaars en fietsers

- ▶ Wandelaars **4,8% minder kans** op obesitas
- ▶ Mannelijke fietspendelaars **38,8% minder kans** op overgewicht en obesitas in vergelijking met mannelijke autependelaars;

Openbaar vervoer gebruikers

- ▶ Mannen die gebruik maken van het openbaar vervoer om naar hun werk te gaan, hebben 44,6% minder kans op overgewicht en obesitas.

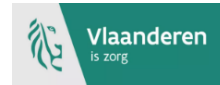

- ▶ Autobestuurders hebben **6% meer kans** op obesitas;
- ▶ Automobilisten wegen gemiddeld **vier kilogram meer** dan mensen die voornamelijk fietsen om zich te verplaatsen;

Andere gezondheidsvoordelen

► Fitheid

- Regelmatig fietsen verhoogt de fitheid met 13%;
- Een jaar fietsen naar het werk heeft reeds een positieve invloed heeft op de fysieke prestatie bij voorheen niet-getrainde mannen en vrouwen

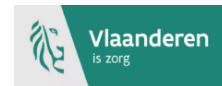
► Vroegtijdig overlijden en chronische ziekten

- Regelmatig fietsen verlaagt de kans op vroegtijdig overlijden met bijna 40%;
- Door regelmatig te fietsen vermindert de kans op verschillende ziekten, zoals hart- en vaatziekten en borstkanker;

► Verzuim

- Fietsers verzuimen minder dan niet-fietsers.

Andere voordelen

- ▶ Fietsen is een goedkope manier van transport;
- ▶ Wandelaars en fietsers stoten geen CO2 uit

- ▶ Voetgangers in stadscentra geven gemiddeld ruim 1/3 meer uit in lokale handelszaken dan automobilisten;
- ▶ Fietsers en voetgangers komen vaker buiten ('op straat') en hebben daardoor meer mogelijkheid om vaker de lokale handelaars financieel te steunen.
- ▶ Langere verblijfstijd in autovrije centra;
- ▶ Een autovrij gebied zorgt voor meer lokale kopers

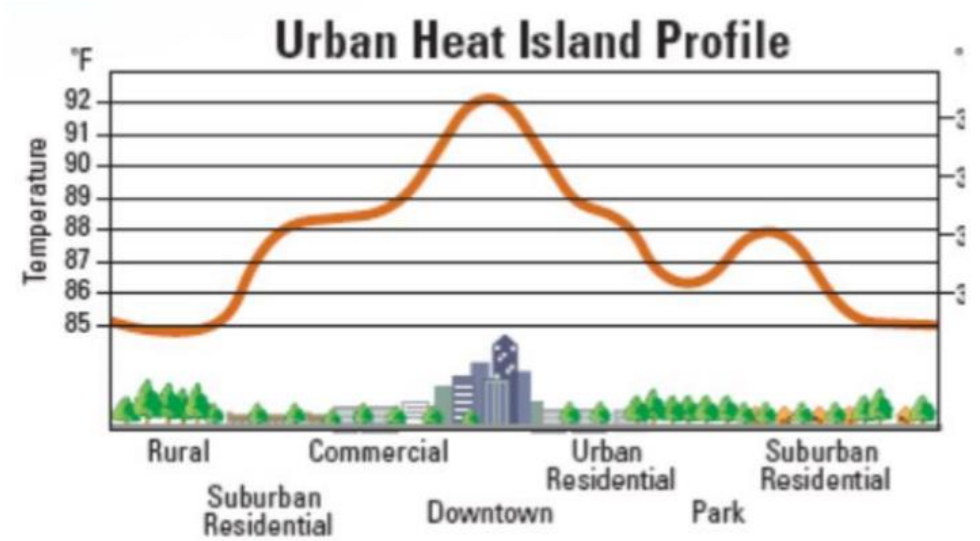
Voeding

- ▶ 43% kans om minder obees te zijn in buurten met toegang tot gezonde voeding en mogelijkheid tot beweging
- ▶ 25% van inwoners van hoge inkomensbuurten woont binnen 500m afstand van een supermarkt
- ▶ 70% van inwoners van lage inkomensbuurten woont binnen 500m afstand van een supermarkt

Hitte

Urban–heath–island

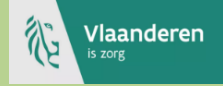
Rookvrije omgeving

Kinderen bootsen gedrag ouders na

*Generatie
Rookvrij*

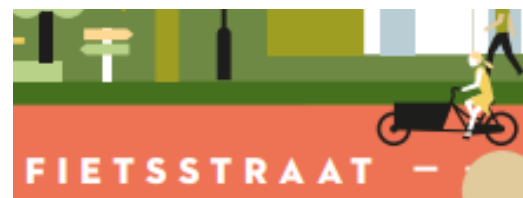
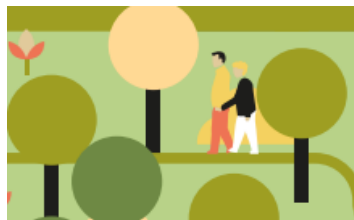
Instrumenten, materialen en tools

Onderbouwde maatregelen + inspiratie

Gezonde maatregelen

Determinanten van gedrag

Evidence voor effectieve maatregelen

Meervoudige gezondheidswinst

Maatregelenfiches met meervoudige gezondheidstoets

Maatregel: Verdichting op basis van knooppunten openbaar vervoer en nabijheid van voorzieningen

Departement Omgeving liet een studie uitvoeren waarbij ze onderzochten op welke plekken de knooppunten van openbaar vervoer zich bevinden en hoeveel voorzieningen overal te vinden zijn. Op die manier bepaalden ze plekken waar beide elementen aanwezig zijn, waar één van beide elementen aanwezig is of waar geen van beide aanwezig zijn. Waar zowel knooppunten van openbaar vervoer als veel voorzieningen aanwezig zijn, is het vaak interessant om de woondichtheid te doen toenemen. Er zijn veel enkele aandachtspunten: op sommige plekken is de woondichtheid al zo hoog dat verdichting daar toch geen goede keuze is, en er vlakken met een hoge woondichtheid blijft het ook altijd belangrijk om te zorgen

Meer info

Studeer [Ontwikkelingskansen op basis van Omgeving](#)

Effect van deze maatregel op de gezondheid

Gezondheidsthema Effect

Actieve verplaatsing Mensen die gebruiken i verplaatsen i verdichting

Actieve vrije tijd Als er veel i pits, speel ze vaker ge mensen vi

Gezonde luchtkwaliteit Mensen die gebruiken i luchtveront: de lokale lu achtergrond

Minder geluidshinder Mensen die gebruiken i geluidshinder knooppunten ze i mensen ee problemen

Mentaal welbevinden Door op zo vernen wor moet op ee gezonde ee niemand gi

Gezonde voedingskeuzes Een aanbod aanwezig

Maatregel: Inzetten op functiemix in buurten waar veel mensen wonen

Het is belangrijk dat buurten met een goede functiemix ook een voldoende hoge woondichtheid hebben. Stimuleer als lokaal bestuur daarom de aanwezigheid van een aantrekkelijke mix van lokale handel en markten, voorzieningen (bv. dienstencentrum, postkantoor, banken, scholen en kinderopvang, kantoren, groenvoorziening, lokalen van verenigingen en recreatieve sportinfrastructuur) in gebieden met een hoge [walkabilityscore](#).

Inspirerende voorbeelden

We vermelden graag een inspirerend voorbeeld. In Beveren aan de Lizer werden buurtwinkel, dienstverlening, mobiliteit en ontmoetingsplek op één locatie samengebracht: het Dorpspunt uit Beveren-Lizer, een deelgemeente van het West-Vlaamse Aalveeningem.

Het is een plek waar inwoners uit het dorpspunt ontmoeten en diensten terugvinden die uit het plattelandsdorp verdwenen waren. Een groep bewoners van De Looze, een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking, baten het Dorpspunt uit. De begeleiders van De Looze ondersteunen als dat nodig is. De buurtwinkel biedt producten van lokale boeren aan, waardoor een korte keten gerealiseerd wordt.

Effect van deze maatregel op de gezondheid

Gezondheidsthema Effect

Actieve verplaatsing Als je met deze maatregel de [walkabilityscore](#) verhoogt, kan dat leiden tot meer actieve verplaatsing.

Actieve vrije tijd Vrijtijdsfuncties in buurten waar veel mensen wonen, zullen zorgen voor meer actieve vrije tijd.

Gezonde luchtkwaliteit Als er voldoende voorzieningen in de buurt aanwezig zijn, hoeven mensen minder ver van huis te gaan voor al hun activiteiten. Zo hebben ze minder de wagen nodig en wordt er minder luchtverontreiniging geproduceerd.

Minder geluidshinder Als er voldoende voorzieningen in de buurt aanwezig zijn, hoeven mensen minder ver van huis te gaan voor al hun activiteiten. Zo hebben ze minder de wagen nodig en wordt er minder geluidshinder door verkeer veroorzaakt.

Mentaal welbevinden Als er meer voorzieningen in de buurt aanwezig zijn, is er meer kans op ontmoeting. Activiteiten en initiatieven waarbij mensen zelf ook een bijdrags leveren of een verantwoordelijke rol opnemen kunnen voor empowerment zorgen.

Gezonde voedingskeuzes n.v.t.

Roken n.v.t.

Klimaat n.v.t.

Maatregel: Verhoging van het aantal bouwlagen

Als je ergens wilt verdichten (de woondichtheid doen toenemen), dan kan dat bijvoorbeeld door het aantal bouwlagen te verhogen. Dat kun je het best niet voor alle gebouwen doen. Streef naar een goede mix van laag- en hoogbouw. Hoogbouw wordt in kleinere gemeenten niet zo vaak toegepast, terwijl dat wel open ruimte zou kunnen vrijwaren. Trek je de woondichtheid op? Zorg er dan voor dat de publieke ruimte op een gezonde en kwalitatieve manier ingericht wordt. Als een projectontwikkelaar extra bouwlagen mag voorzien, zal hij daar lusten van ondervinden (meer winst). Een lokaal bestuur kan dus ook lasten opleggen bij het afleveren van de vergunning en de ontwikkelaar verplichten om bijvoorbeeld een autodeoplek te voorzien, fietsenstallingen te bouwen, een kwalitatief voetpad of fietspad heraan te leggen, een speelterrein te bouwen, een gemeenschappelijke of publieke tuin aan te leggen ...

Meer info

- [Artikel Vlaams Bouwmeester](#)
- [Recepten voor kernversterking](#) is een receptenboek van de Bond Beter Leefmilieu. Met voorbeelden en instrumenten die steden en gemeenten kunnen gebruiken om in te zetten op kernversterking.
- [Verdichting van dichtbij bekijken](#) van de VVSG vertelt je dan weer hoe je op een kwaliteitsvolle manier kunt zorgen voor verdichting. Je vindt er inspirerende voorbeelden over onder meer stapelen, combineren en delen, [hergebruik](#), tijdelijk gebruik en herverkaveling.

Effect van deze maatregel op de gezondheid

Gezondheidsthema	Effect
Actieve verplaatsing	In Vlaanderen wonen we heel verspreid. Daardoor is het moeilijk om efficiënt openbaar vervoer te organiseren en gebruiken mensen vaak de auto. Mensen die in een gebied met een hoge walkabilityscore wonen, gebruiken veel minder de wagen en bewegen meer. Als je het aantal bouwlagen optrekt, kan dat de walkabilityscore verhogen.
Actieve vrije tijd	n.v.t.
Gezonde luchtkwaliteit	In Vlaanderen wonen we heel verspreid. Daardoor is het moeilijk om efficiënt openbaar vervoer te organiseren en gebruiken mensen vaak de auto. Mensen die in een gebied met een hoge walkabilityscore wonen, gebruiken veel minder de wagen. Dat zorgt lokaal voor minder luchtverontreiniging. Als veel mensen de wagen laten staan, kan dat op termijn ook effect hebben op de achtergrondconcentratie van de luchtvervuiling.
Minder geluidshinder	In Vlaanderen wonen we heel verspreid. Daardoor is het moeilijk om efficiënt openbaar vervoer te organiseren en gebruiken mensen vaak de auto. Mensen die in een kern wonen gebruiken veel minder de wagen en veroorzaken zo minder geluidshinder. Als mensen dichter bij elkaar wonen omdat de walkability verhoogd is door de woondichtheid te doen stijgen, kunnen ze meer te maken hebben met burenlawaai. In een buurt waar mensen een goede verstandhouding hebben met elkaar, kunnen problemen voorkomen worden door met elkaar te praten.
Mentaal welbevinden	Mensen die in een gebied wonen waar ze aangewezen zijn op de auto om zich te verplaatsen, lopen een risico op vereenzaming als ze ouder

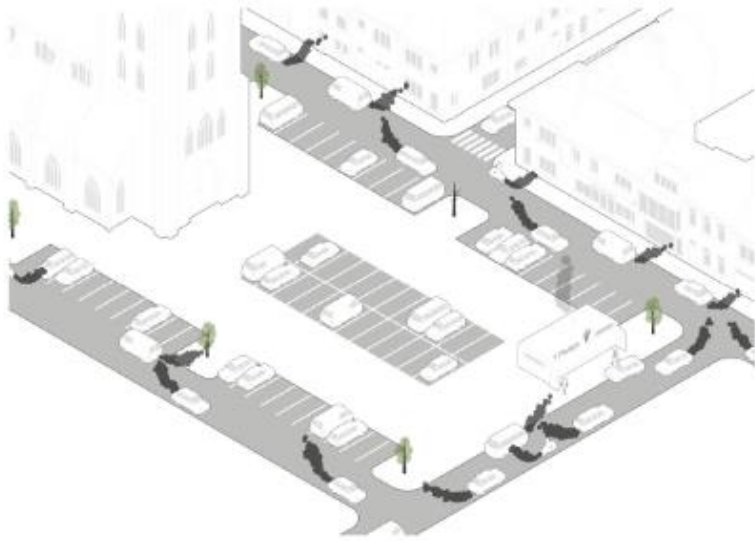

Participatie

Plein vol gezondheid – Lama

ONGEZONDE SITUATIE

GEZONDE SITUATIE

Debatfiches/workshop

IS HET EEN PLEK WAAR MENSEN KUNNEN BEWEGEN?

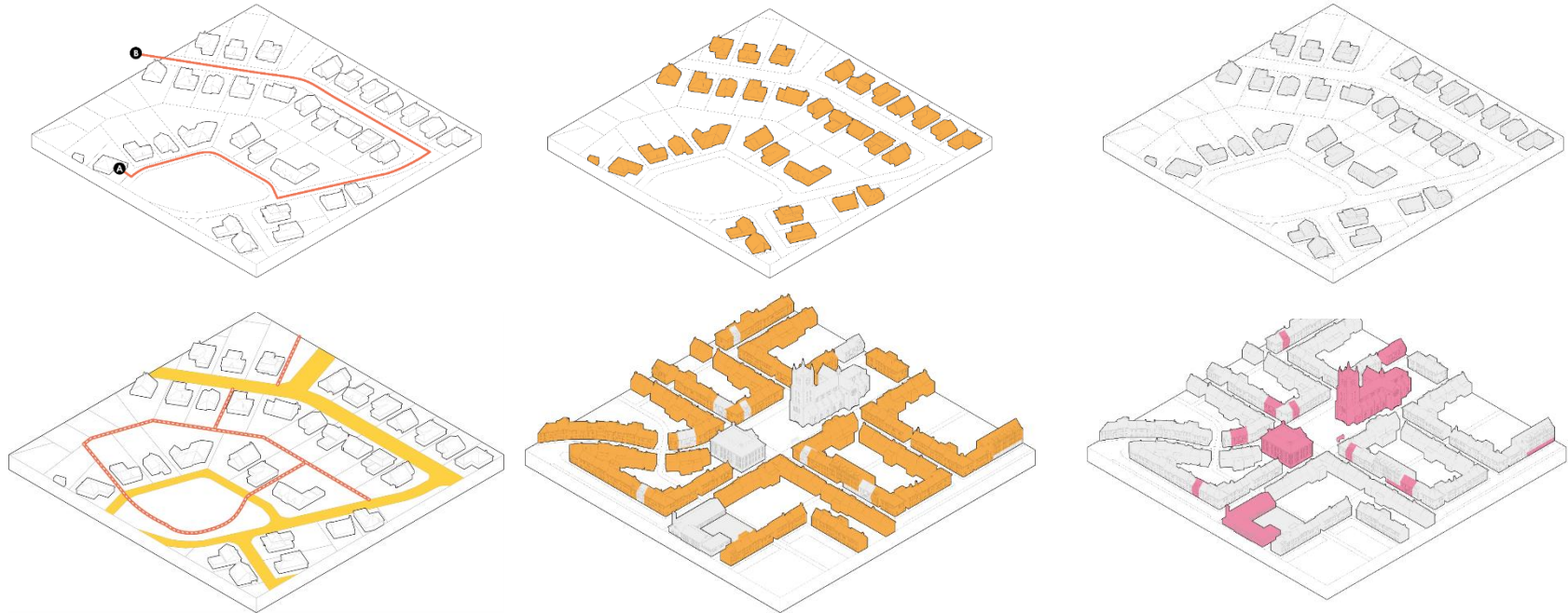
- Kunnen mensen zich te voet of per fiets verplaatsen?
- Kunnen ze zich op een actieve manier ontspannen? Is er ruimte om te spelen?
- Is het openbaar vervoer makkelijk te nemen?

Walkabilityscore-tool

Gezonde maatregelen

Planning: walkabilityscoretool

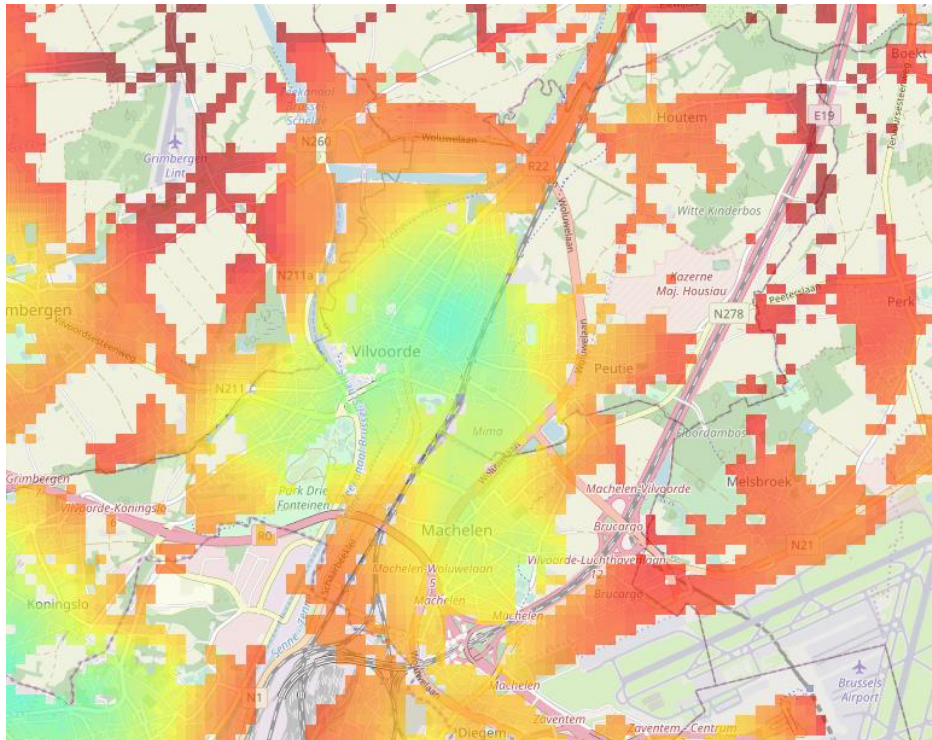

Maar niet elke buurt met een hoge score is een gezonde en aangename buurt

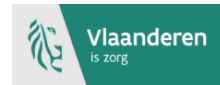
- ▶ Aandacht voor
  - Speelkansen
  - Groene rustplekken
  - Veiligheid voor actieve weggebruikers
  - Sociale veiligheid
  - Hitte problematiek
  - Kwetsbare groepen
  - ...

Gezonde maatregelen

Planning: walkabilityscoretool

Aandachtspunten vanuit gezondheid

Walkabilityscore

▶ Hoog

- Inrichtingsmaatregelen om actieve verplaatsing te stimuleren en autogebruik te ontmoedigen in buurten met een hoge walkabilityscore (STOP)
- Functies koppelen aan mobipunten in buurten met hoge walkabilityscore
  - Vb. postpunt, krantenwinkel...

▶ Hoog en midden

- Duurzame verbindingen tussen buurten met hoge en matige walkabilityscore (vb. via openbaar vervoer, fietsinfrastructuur)

▶ Laag

- Ontwikkelingen van bestemmingen op autoafhankelijke locaties tegengaan

Lokale gezondheidsindicator mobiliteit

Lokale gezondheidsindicator mobiliteit

- ▶ Gezonde luchtkwaliteit
- ▶ Actieve pendelaars
- ▶ Verkeersveiligheid
- ▶ Afwezigheid verkeerslawaaai

LUCHT

BEWEGING

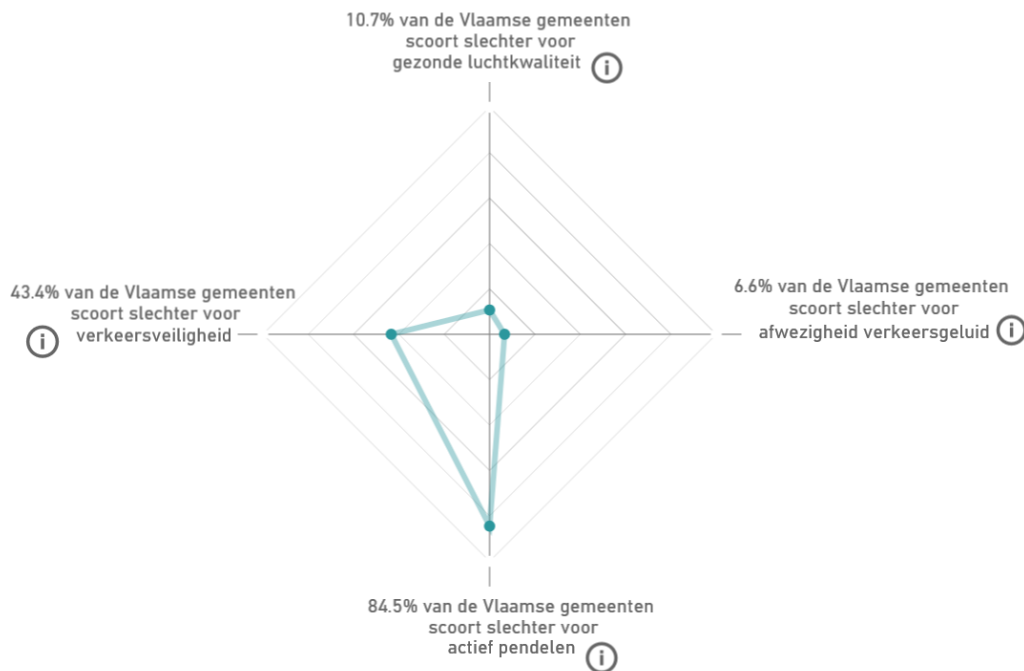

ONGEVALLEN

GELUID

Indicator gezondheid en mobiliteit

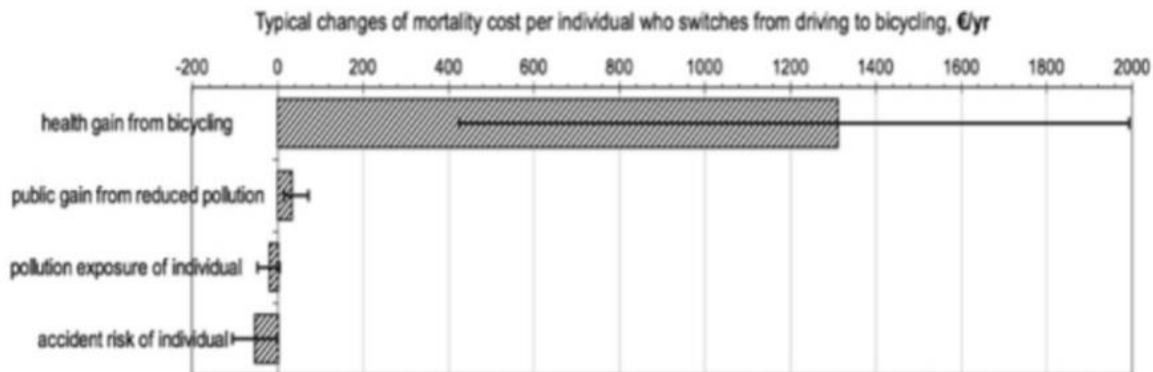
**Kosten en baten investeringen
wordt verwacht**

Modal shift

Kosten en baten

Individueel en maatschappij

LUCHT

BEWEGING

ONGEVALLEN

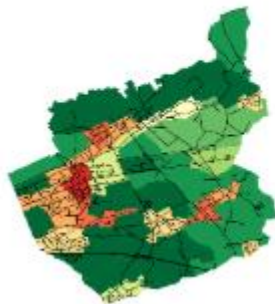

Hittekwaetsbaarheidskarten
wordt verwacht

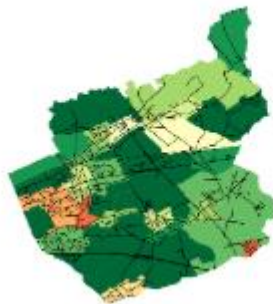
Kwetsbaarheidsindicatoren

Hitte

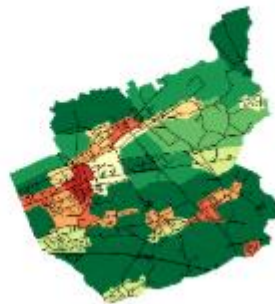
Bevolking

Werkloosheidsgraad

Alleenstaanden

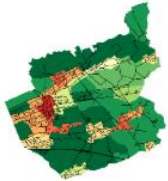

GeenDiploma

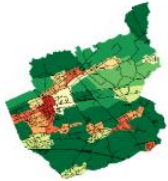
Bevolking

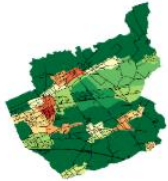
Werkloosheidsgraad

Alleenstaanden

GeenDiploma

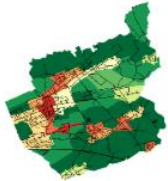
Woningen30+

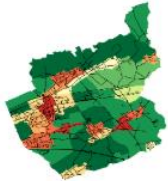
AfwijkingMediaanInkomen

5-

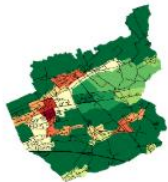
5-9

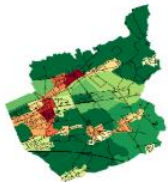
65-75

75-85

85+

GeenBuurtGroenToegang

Ziekenhuizen

RVT

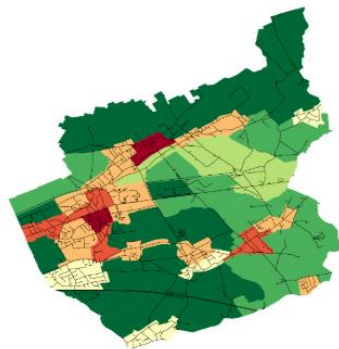
Kinderonderwijs

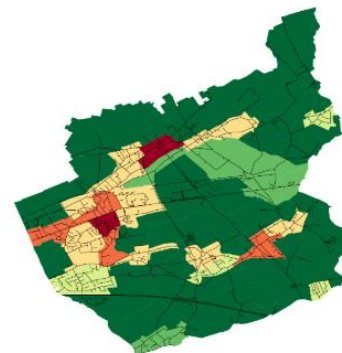
Kinderopvang

KWETSBAARHEID

HITTEKWETSBAARHEID

Beleidsondersteunende tools

Beleidstools

- ▶ Tool health in all policies: welke samenwerkingen zijn mogelijk? Wie neemt welke rol op?

Duurzaamheid effect	Bereik	Gezondheidsongelijkheid	Faciliteren gezonde keuze	Integrale benadering
Effect blijft op lange termijn	Een grote groep mensen	Gezondheidsongelijkheid wordt kleiner	Maakt de gezonde keuze het makkelijkst	Positief effect op vele gezondheidsthema's
Effect op korte en middellange termijn	Een gemiddelde groep mensen	Gezondheidsongelijkheid blijft gelijk	Maakt de gezonde keuze gemakkelijker	Positief effect op enkele thema's
Alleen effect gegarandeerd op korte termijn	Een kleine groep mensen	Gezondheidsongelijkheid wordt groter	Geen effect op gezonde keuze	Positief effect op één thema

Vul hier jemaatregel in:	Ruimtelijke planning	Ruimtelijke inrichting
Actieve verplaatsing		
Actieve vrije tijd		
Beter Mentaalwelbevinden		
Gezondevoeding skeuzes		
Hitte		
Niet Roken		
Gezondeluchtkwaliteit		
Mindergeluidshinder		
Ongevallen		

Beleidsinstrumenten

GEZONDHEIDSMATRIX GEZONDE GEMEENTE

 VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN	INDIVIDU. PRIORITAIRE / RISICOGROEPEN	BUURT	GEMEENTE / OCMW (= ALLE INWONERS EN HUN LEEFOMGEVING BINNEN DE GEMEENTE)	BOVENLOKAAL
EDUCATIE				
OMGEVINGSINTERVENTIES				
AFSPRAKEN EN REGELS				
ZORG EN BEGELEIDING				

Beleidsinstrumenten

Ondersteuning door Logo's

www.gezondepubliekeruimte.be

an.verdeyen@gezondleven.be – 0485 75 02 54

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**